

Kraft att skapa hälsa

Strategi för hälsa

Göran Henriks

”The fear is that people still do not know what is going on!” ...Greta in Madrid

The definition of health

1948 WHO definition of health

“A state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity”

– WHO Constitution

**We need to eliminate
short-termism by
investing in the
future**

[https://www.nordicinnovation.org/sites/default/files/2019/
Nordic%20Health%202030%20Magazine.pdf](https://www.nordicinnovation.org/sites/default/files/2019/Nordic%20Health%202030%20Magazine.pdf)

Gadamer's definition – Health is "that you in joy can be occupied with your own life tasks".

When I meet and see people act resiliently I see

That....

They accept situations beyond their control

They have come to terms with the fact that people including themselves make errors, or do wrong things

They can act and purposely shift towards a situation, they are capable of turning the page

Parental groups

Cooking training for parents

Walking bus

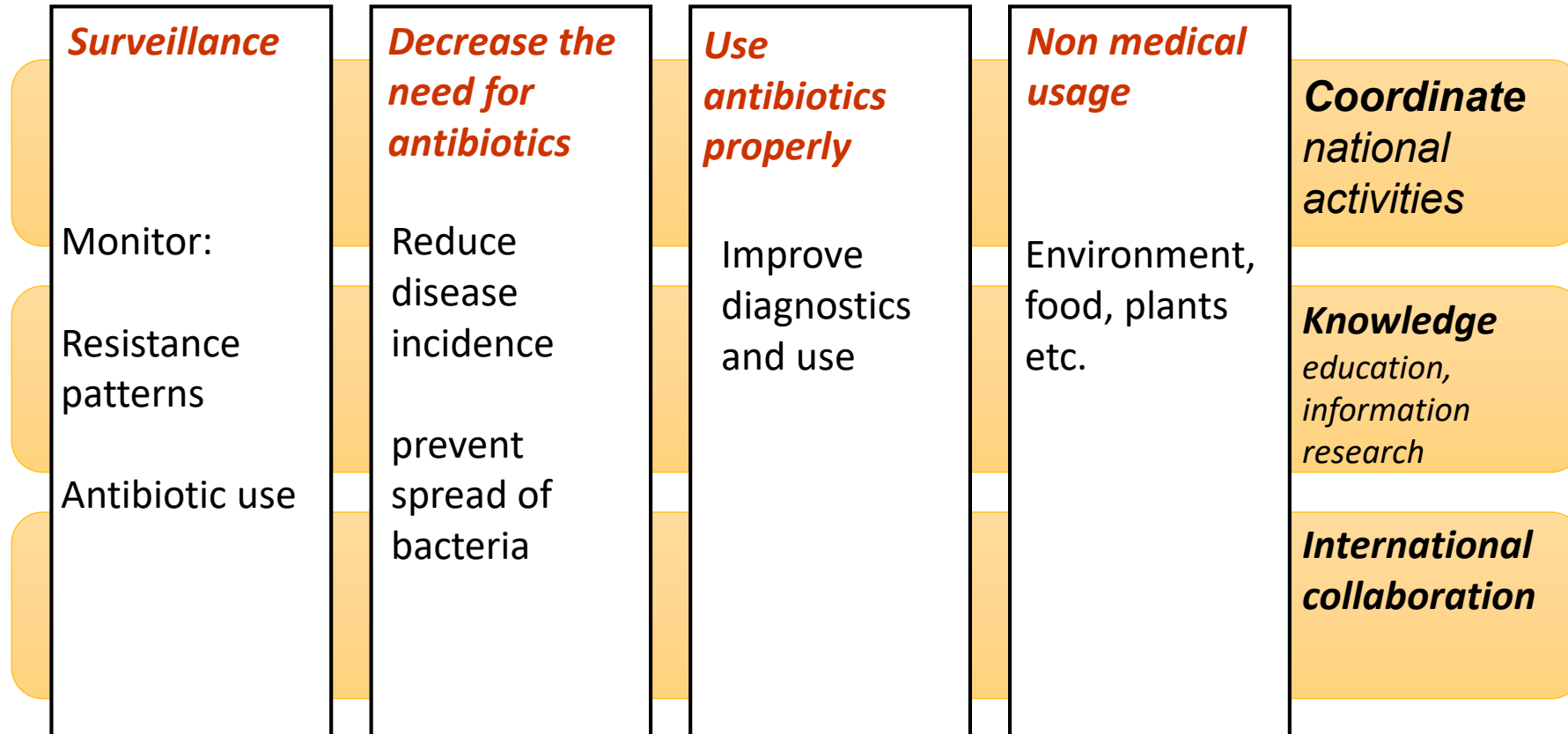

Visit supermarkets

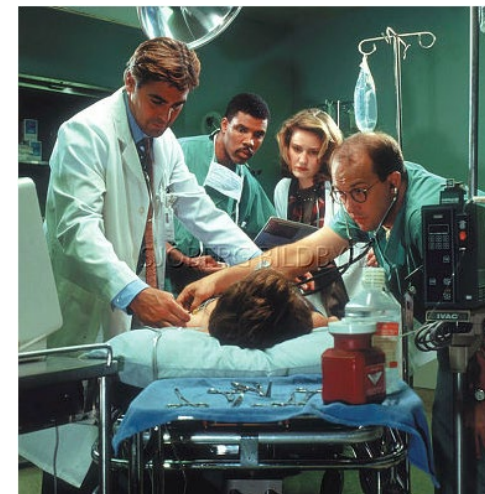
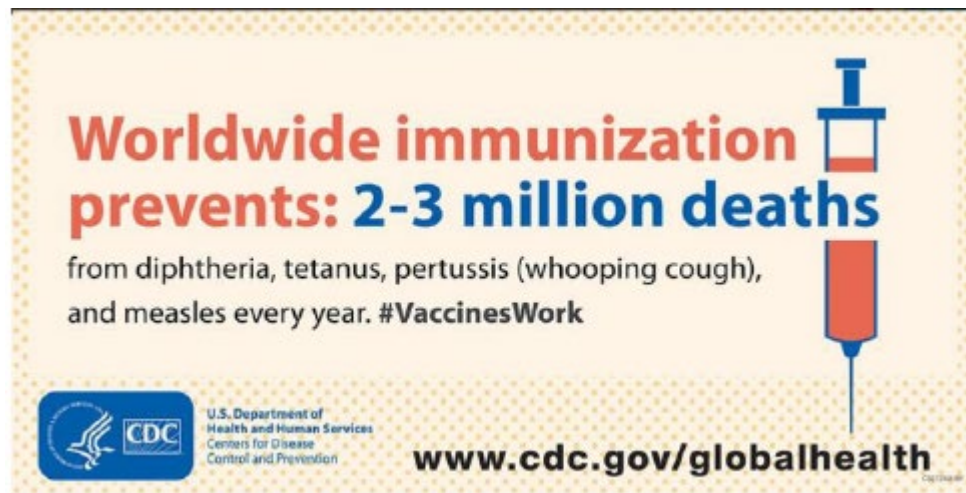

Health Dialogue

Strategies to work with antibiotics resistance

Vaccination save lives

1,5 miljoner can be saved using the Swedish approach

<http://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/immunization-coverage>

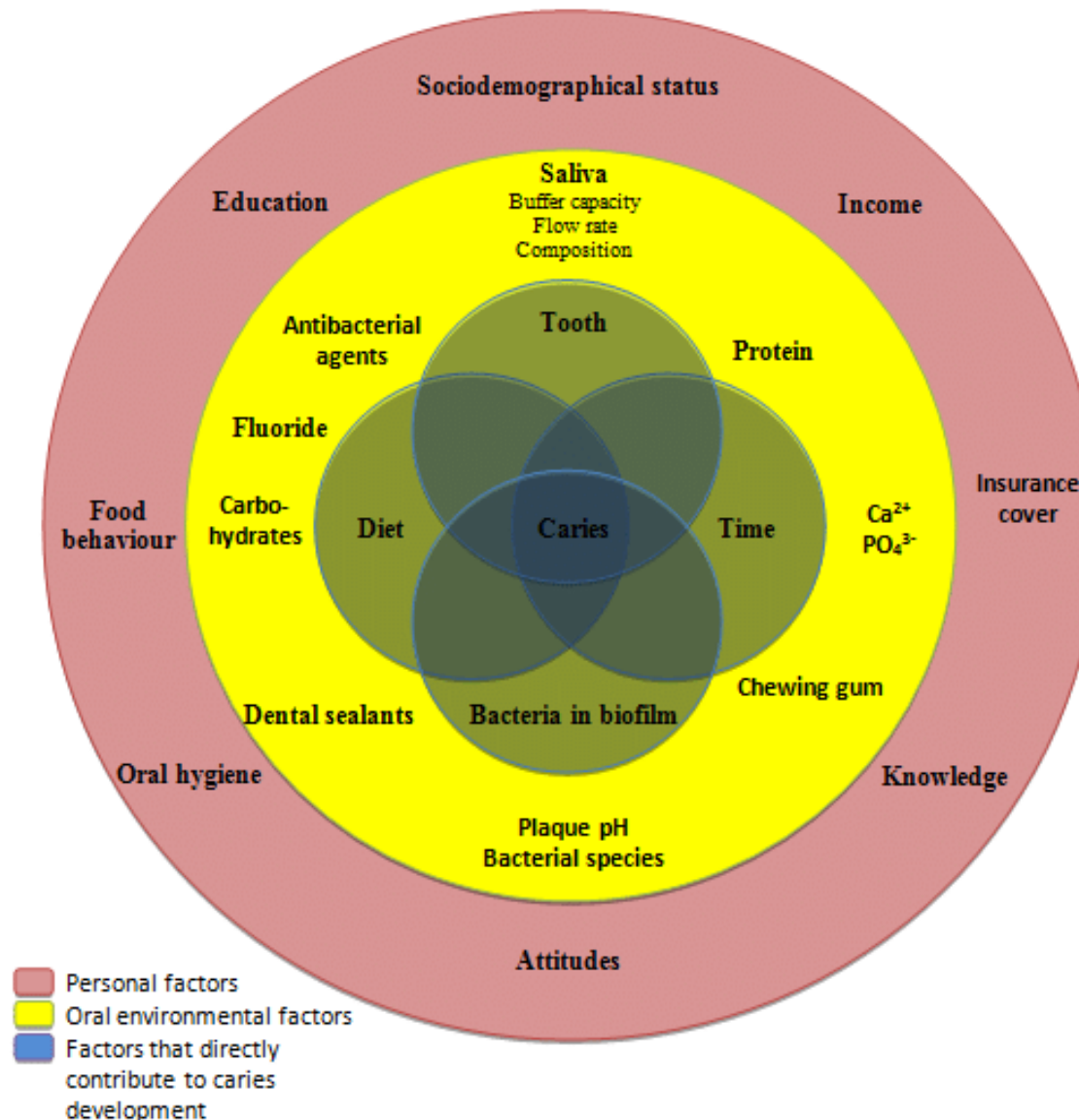
Vaccination program in Sweden

It is much about trust

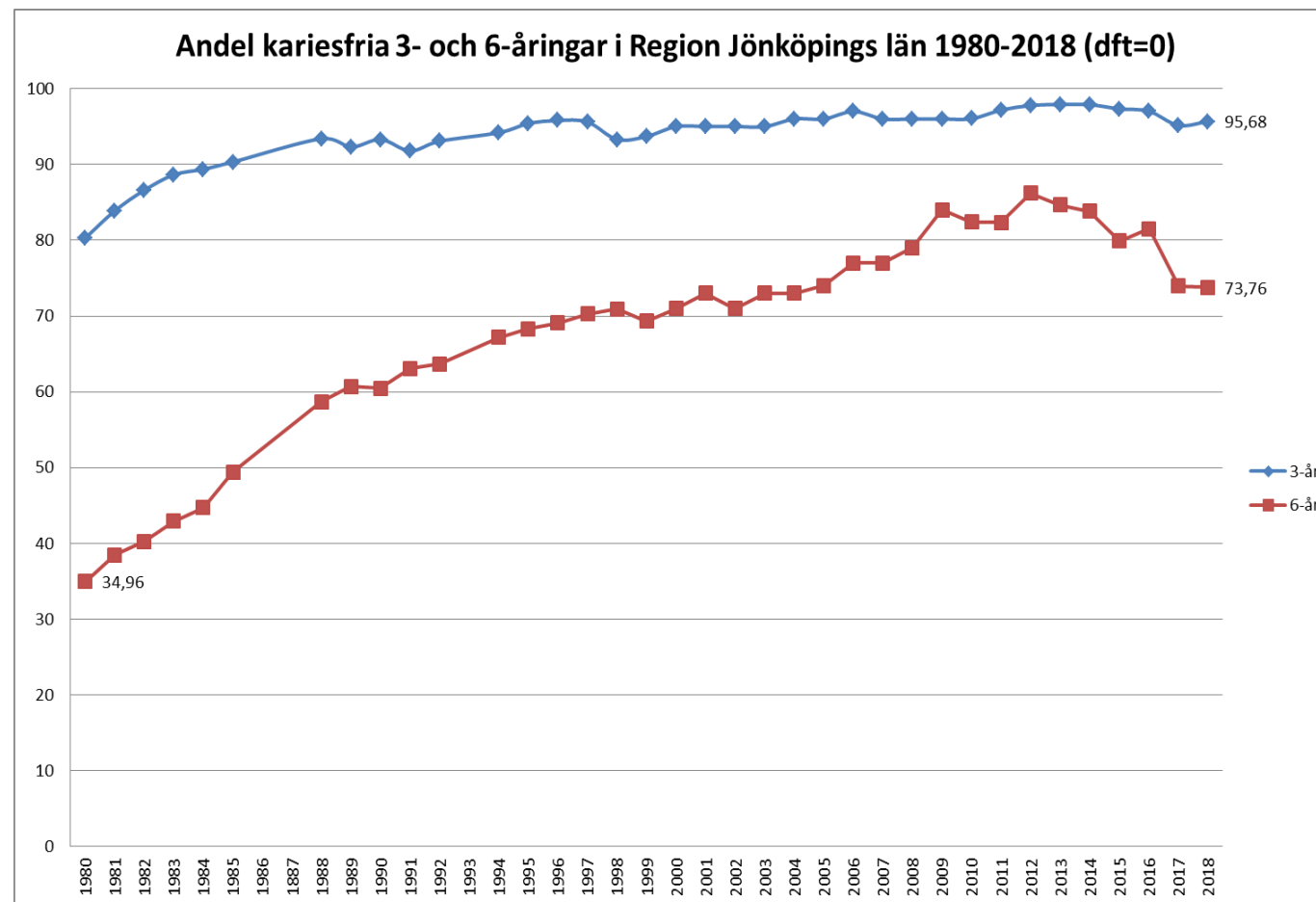
	2016	2017	2018
Measles Mumps disease Rubella	97,5 %	97,4 %	97,6 %
Tetanus Diphtheria	96.9 %	97,0 %	97,5 %

Percentage (%) of children vaccinated
(born 2 years before reporting)

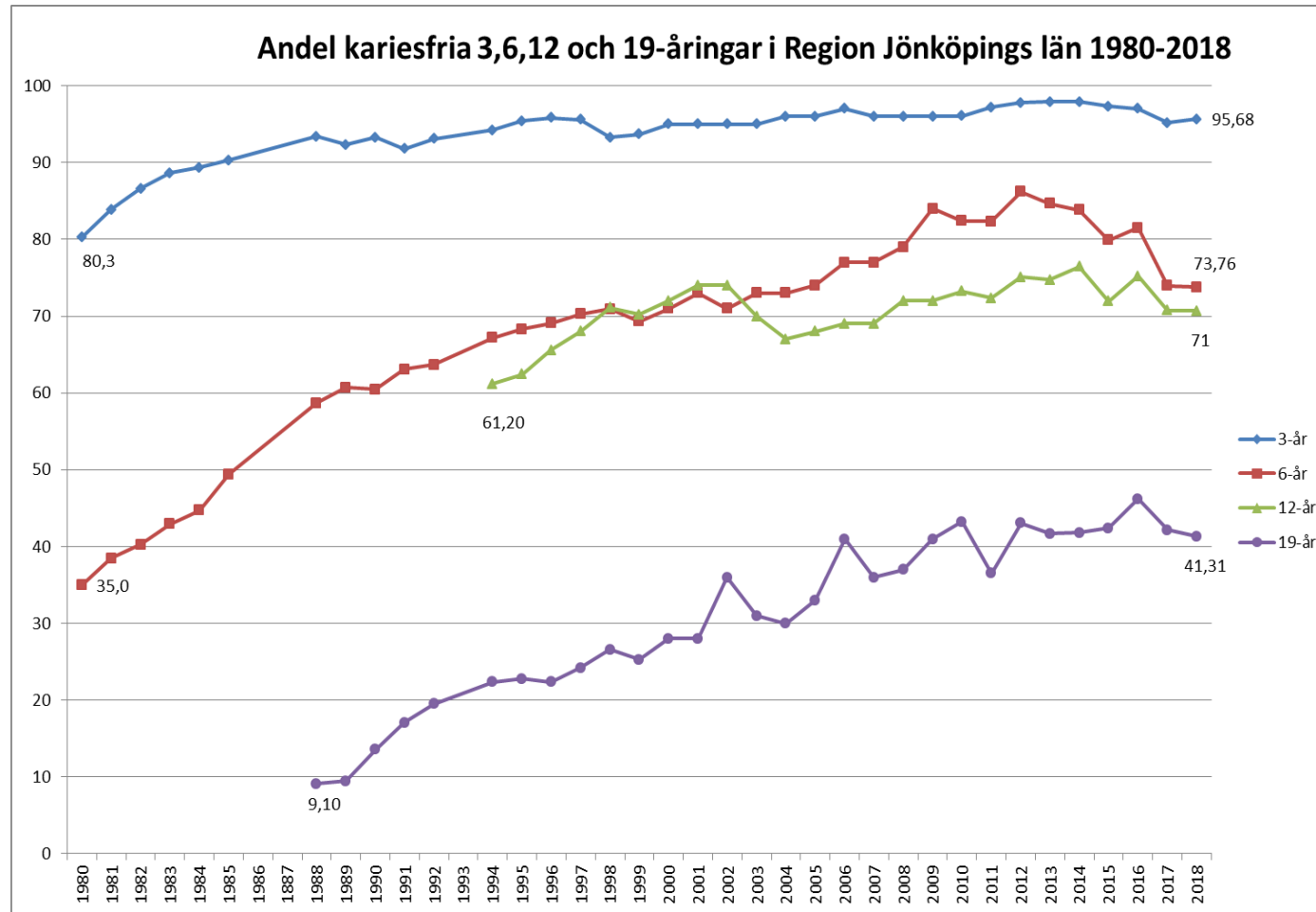
Schematic drawing of the complex interactions and interplays in the caries process. The figure is redrawn from Selwitz RH, Ismail AI, Pitts NB. 2007. Dental caries. Lancet 369:51-59.

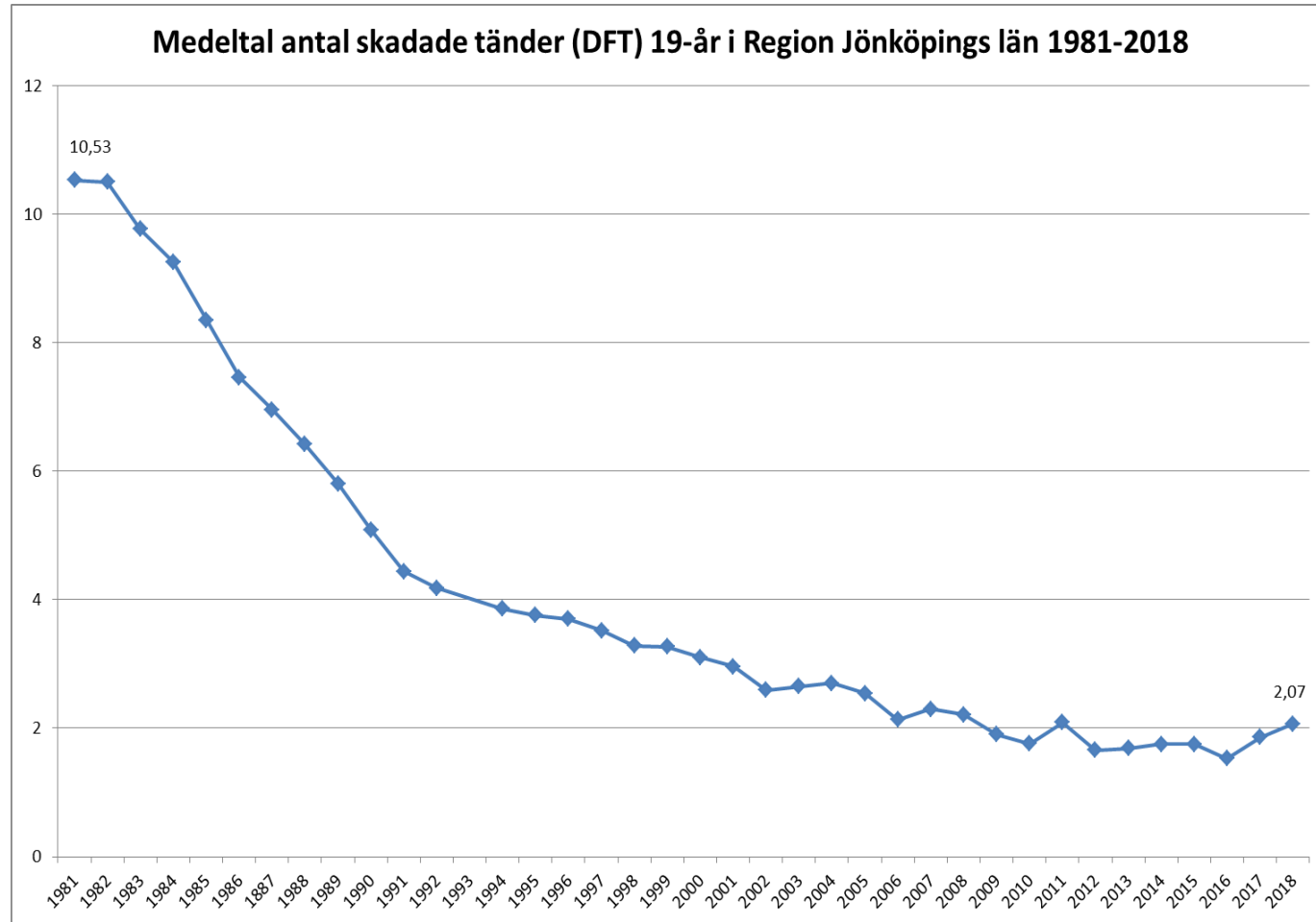
Amount 3 and 6 year old children without caventy/caries

Amount 3 and 6, 12 and 19 year old children without caventy/caries

Average amount of teeth with any kind of harm among 19 year old people

Now almost **all children brush their teeth** after breakfast at pre-school. It is a result of 14 years of project "**Together against the dental troll**".

It is a **collaboration** between the Public Dental Care, Preschools, leisure homes, family day care centers to give the children healthier teeth.

2004 **73%** had no tooth decay or caries

2016 **81%** had no tooth decay or caries

Foto: Johan Werner Avby

Vi har en bra hälsa, men det finns områden som går åt fel håll

- Hälsoklyftorna (t.ex. geografiskt, socioekonomiskt)
- Psykisk ohälsa
- Övervikt och fetma

Ser vi samma bild?

Källa: illusioner.nu

Hur ser det ut idag?

Hälften av alla

Betesområde för psykisk ohälsa
vid 14 års ålder för
medicinsk utvärdering och/eller
kriminell utvärdering vuxen.

Den näst vanligaste orsaken

till att avlidit är psykisk sjukdom.
Ett stort övertaligt antal personer är sjuka och
överlevande av psykisk sjukdom och
kärlekslöshet, cancer, och andra sjukdomar.
1,130 miljarder kr dvs 3 % av BNP är samhällskostnaderna
för psykiska besvär
och sjukdom.

10 gånger

Enligt statistik på ohälsa
med funktionsnedsättning
god hjälp för ohälsa för 70 %
Kvinnor med funktionsnedsättning
kan troligen förklaras av välkända
riskfaktorer för ohälsa kopplade
till livsvillkor.

Dubbelt så många kvinnor

**med LSS- insatser som har bröstcancer
riskerar att dö i förtid, jämfört med
andra bröstcancerpatienter.**

Dubbelt så många

**unga homo- och bisexuella personer
anger att de utsatts för fysiskt våld
av en närstående jämfört med
unga heterosexuella.**

Minst 150 000 barn

1 500 barn skadades i trafikrelaterade olyckor i Sverige 2015. Det innebär varje person i nära relation utsatt för 5–45 miljarder kronor per år.

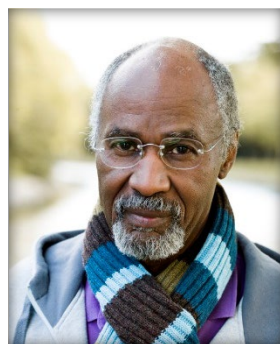
1 000 personer dör

**varje år till följd av fallolyckor.
70 000 skadas, oftast äldre personer.
263 personer omkom i trafiken under 2016.**

80 %

**Många cancerrelaterade sjukdomar kan
på ett enkelt sätt förebyggas i jämförelse
med de svårare och mer omfattande.
cancersjukdomar kunna förebyggas.**

4 200 färre

Hälsa- sjukvårdsfaldån 2022
skulle förekommit 295 dagliga rökningor,
konkraftig övervild 17 Dräklig erktionor,
oden skottiga sjukförsäknings gemiska
med 1 procenthet jämfört med idag.

18 år

Den jämförbara sjuksjukvårdskostnaden för gruppen med 120 utbildningslösa personer jämfört med grupper med kort utbildning i annat område inom samma län.

Varje dag lite bättre

Förslag till på modell med tre fokus.

Strategi för hälsa

- Strategi för hälsa innebär att Sveriges viktiga välfärdsverksamheter - skola, socialtjänst, vård- och omsorg, hälso- och sjukvård behöver ledas, styras och samordnas för att främja hälsa och förebygga ohälsa.
- För detta krävs att vi i samverkan blir ännu bättre på att främja hälsa och förebygga ohälsa, utveckla arbetsmetoder, sätta konkreta mål, mäta och följa upp resultaten.

Mål och indikatorer

Strategin består av 22 mål till 2022

- Kommuner och regioner har gemensamt arbetat fram målen för Strategi för hälsa. Alla kommuner och regioner kan använda målen i den egna verksamheten.
- Målen behöver anpassas till respektive kommuns och regions behov och förutsättningar.
- Målen kan jämföras nationellt och kompletteras med lokala data samt brytas ned och nyanseras utifrån olika grupper i befolkningen
- Indikatorerna finns i Kolada, en nationell databas på kommun-, region- och nationell nivå.
- För att nå målen måste samverkan utvecklas

En god
och jämlik
hälsa

Mål till 2022

Småbarn

- Färre små barn ska utsättas för tobaksrök i hemmet (*2 procentenheter*).
- Färre 3-åriga barn ska ha karies (*2 procentenheter*).

Skolbarn

- Fler elever i årkurs 9 ska vara behöriga till gymnasiet (*2 procentenheter*).
- Fler gymnasieelever ska ta examen (*3 procentenheter*).
- Fler barn som varit placerade ska som 20-åringar ha avslutat treårigt gymnasium (*4 procentenheter*).

Mitt i livet

- Fler nyanlända i arbete eller studier 90 dagar efter etableringsuppdraget (*7 procentenheter*).
- Minska andelen unga som varken studerar eller arbetar (*2 procentenheter*).
- Minska andelen som har en stillasittande fritid (*5 procentenheter*).

Äldre

- Minska antalet äldre som drabbas av fallskador (*minska antalet fallskador bland individer 80+ år med 10/1 000 invånare*).

God
kvalitet

Mål till 2022

Elevupplevelser åk 5 - en bättre skolmiljö

- Fler elever ska känna sig trygga i skolan (*öka med minst 2 procentenheter.*)
- Fler elever ska känna att de får hjälp i skolan när de behöver det (*öka med minst 2 procentenheter.*)
- Fler elever ska känna att skolarbetet gör dem så nyfikna att de får lust att lära sig mer (*öka med minst 2 procentenheter.*)

God
kvalitet

Mål till 2022

Brukarupplevelser inom omsorgen ska bli mer positiv

- Fler brukare i hemtjänsten och äldreomsorgen ska ha en positiv upplevelse kring bemötande, förtroende och trygghet (*öka med minst 3 procentenheter*).
- Fler brukare i individ- och familjeomsorgen ska uppleva en förbättrad situation efter kontakt med Socialtjänsten (*öka med minst 2 procentenheter*).
- Fler brukare inom funktionshinderområdet ska uppleva att de får bestämma om saker som är viktiga för dem i sin dagliga verksamhet (*öka med 2 procentenheter*).

God
kvalitet

Mål till 2022

Patientupplevelser inom primärvård - ökad kvalitet

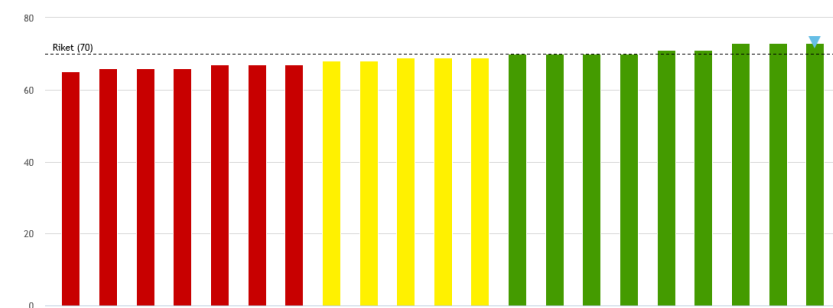
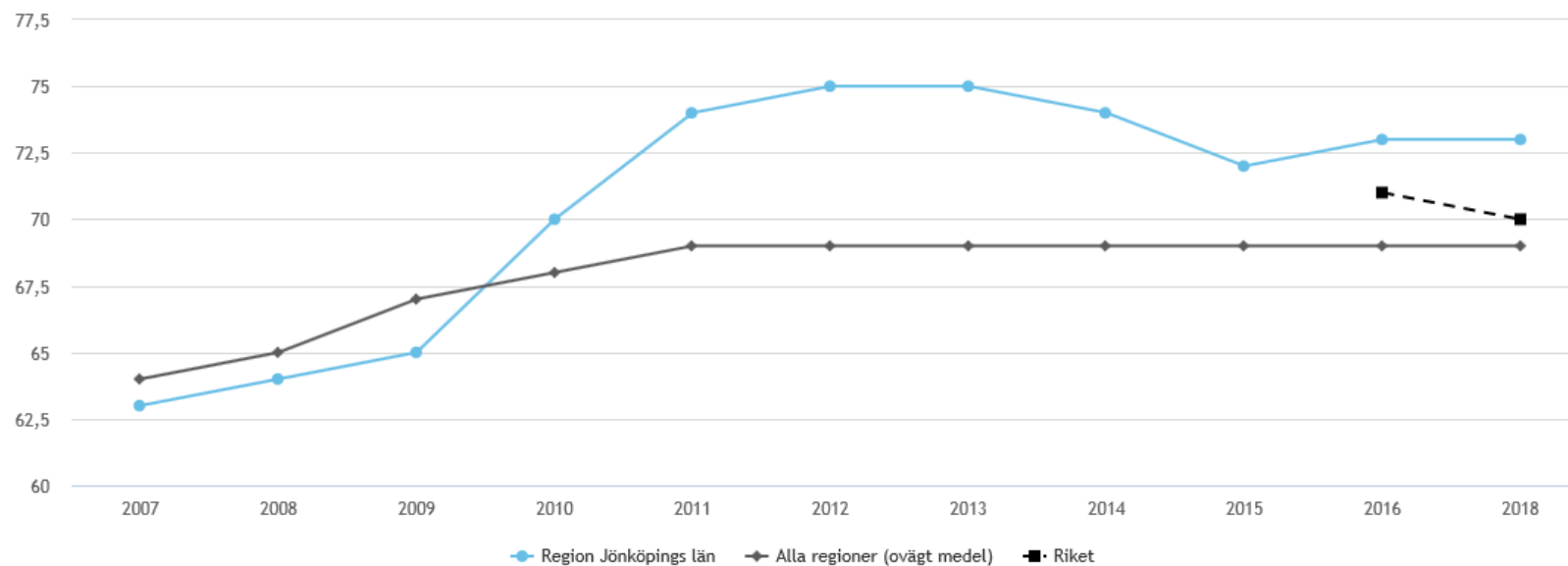
- Fler patienter ska uppleva bättre kvalitet vad avser kontinuitet och koordinering (*öka med minst 2 procentenheter*).
- Fler patienter ska uppleva bättre kvalitet vad avser respekt och bemötande (*öka med minst 2 procentenheter*).
- Fler patienter ska uppleva bättre kvalitet vad avser emotionellt stöd; att personalen/behandlaren var aktiv och lyhörd, tillgänglig och stödjande (*öka med minst 2 procentenheter*).

Hållbart och
uthålligt

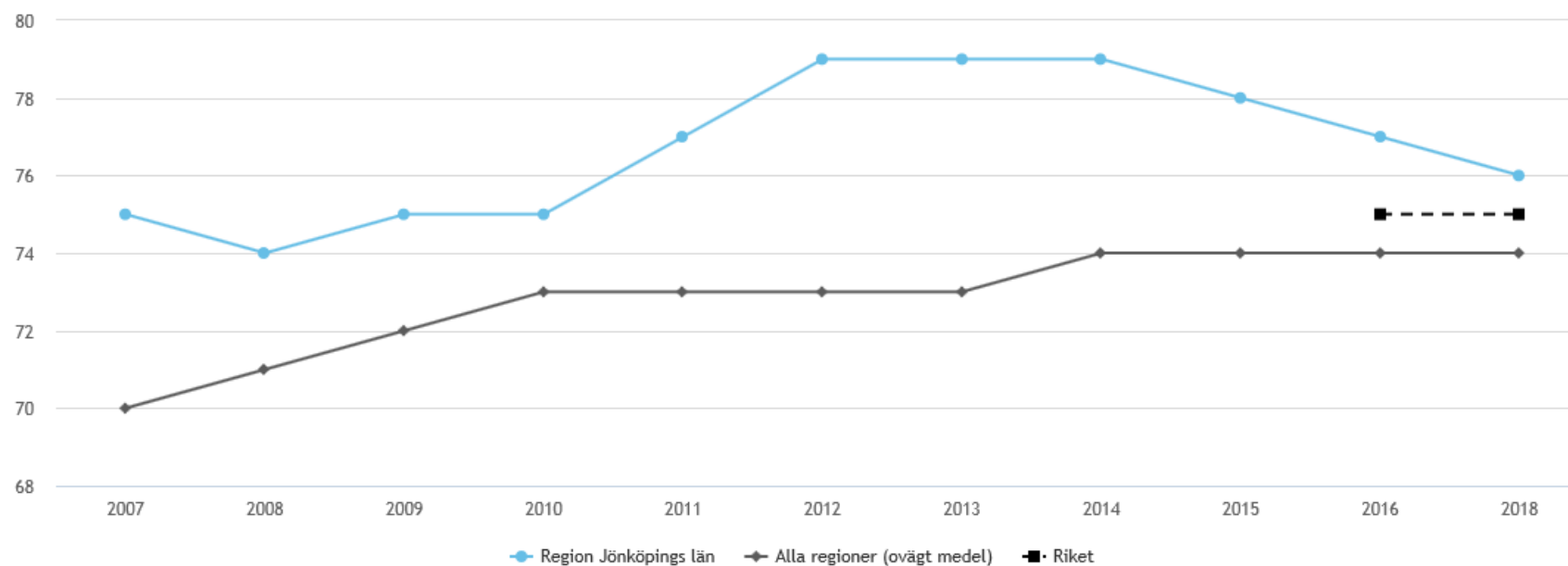
Mål till 2022

- Medellivslängden ska öka över tid, skillnader mellan olika grupper ska minska.
- Färre barn och unga ska leva i ekonomiskt utsatta hushåll (*minska med minst 2 procentenheter*).
- Fler personer i åldrarna 16-84 år ska uppge att de upplever en god hälsa (*öka med minst 3 procentenheter*).
- Fler personer i åldrarna 16-84 år ska uppge att de litar på andra människor (*öka med minst 2 procentenheter*).

Andel kvinnor med bra självskattat hälsotillstånd. ÖJ Folkhälsa.

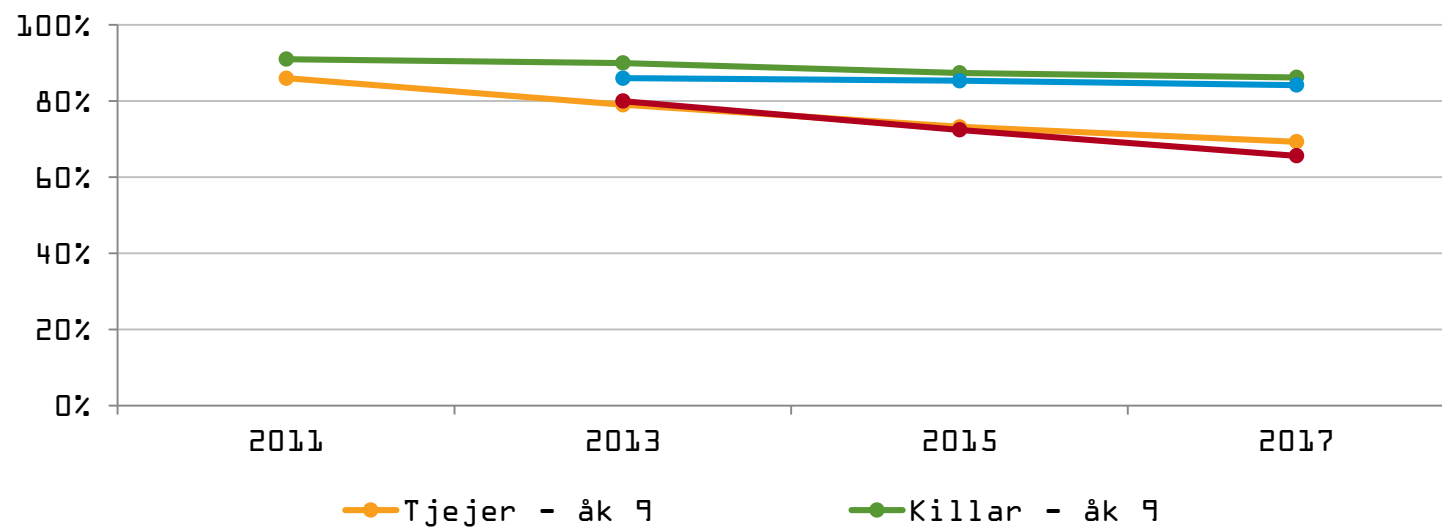

Andel män med bra självskattat hälsotillstånd. ÖJ Folkhälsa.

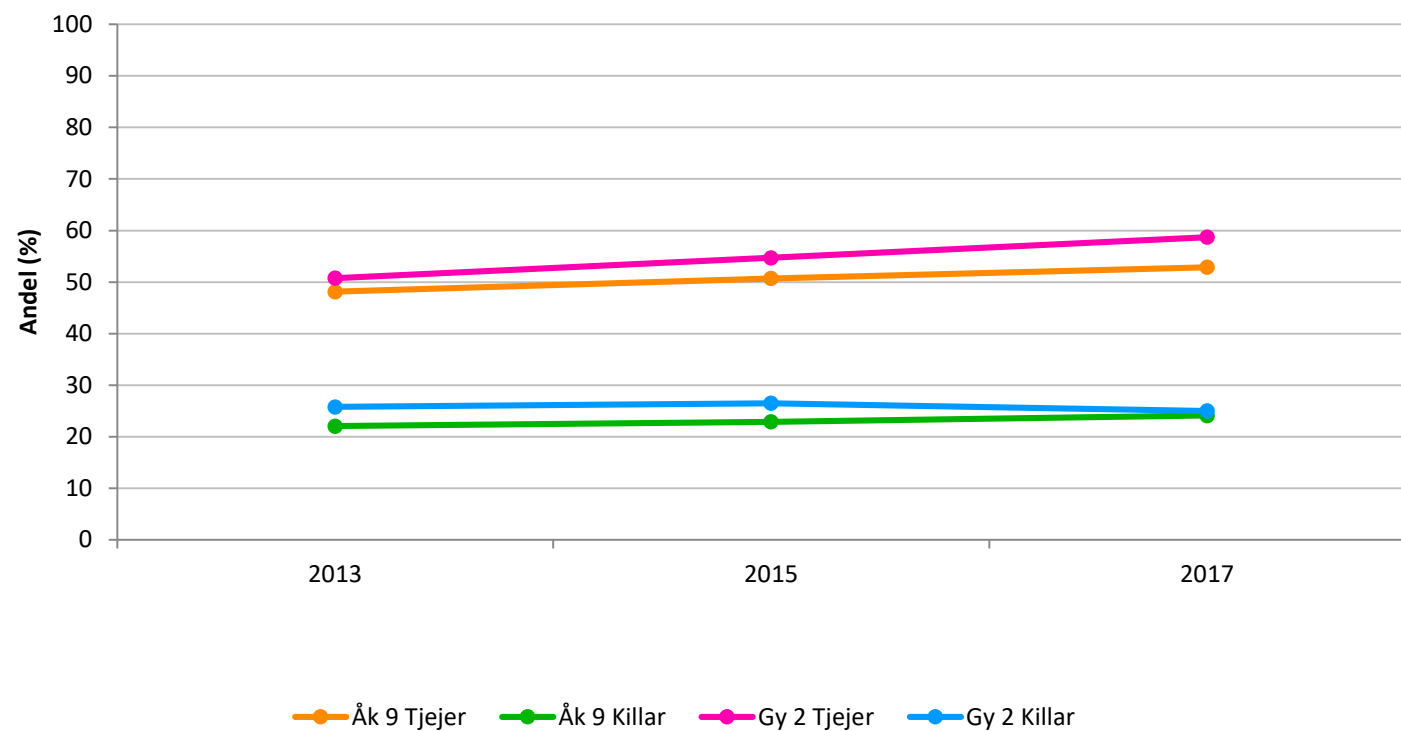

Allmän hälsa, över tid

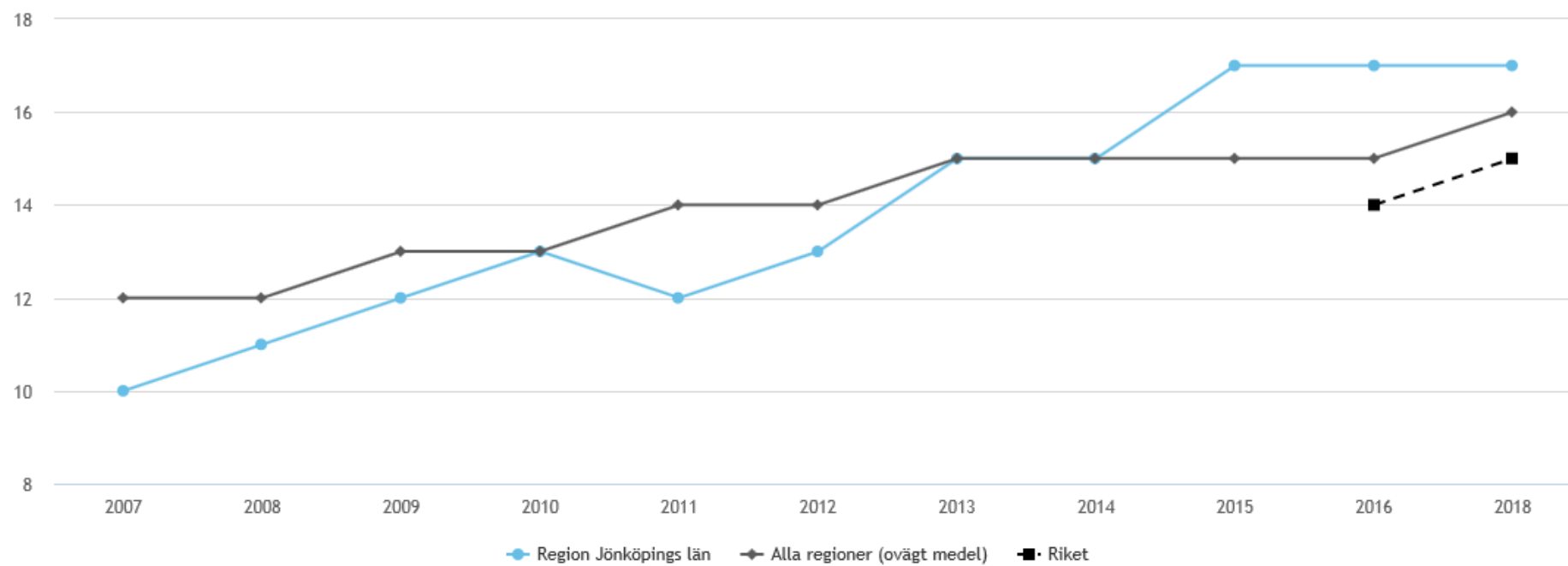
Andel som svarat *mycket bra* eller *bra*.

Andel elever som har minst två psykiska eller somatiska besvär, en gång i veckan eller oftare, de senaste sex månaderna

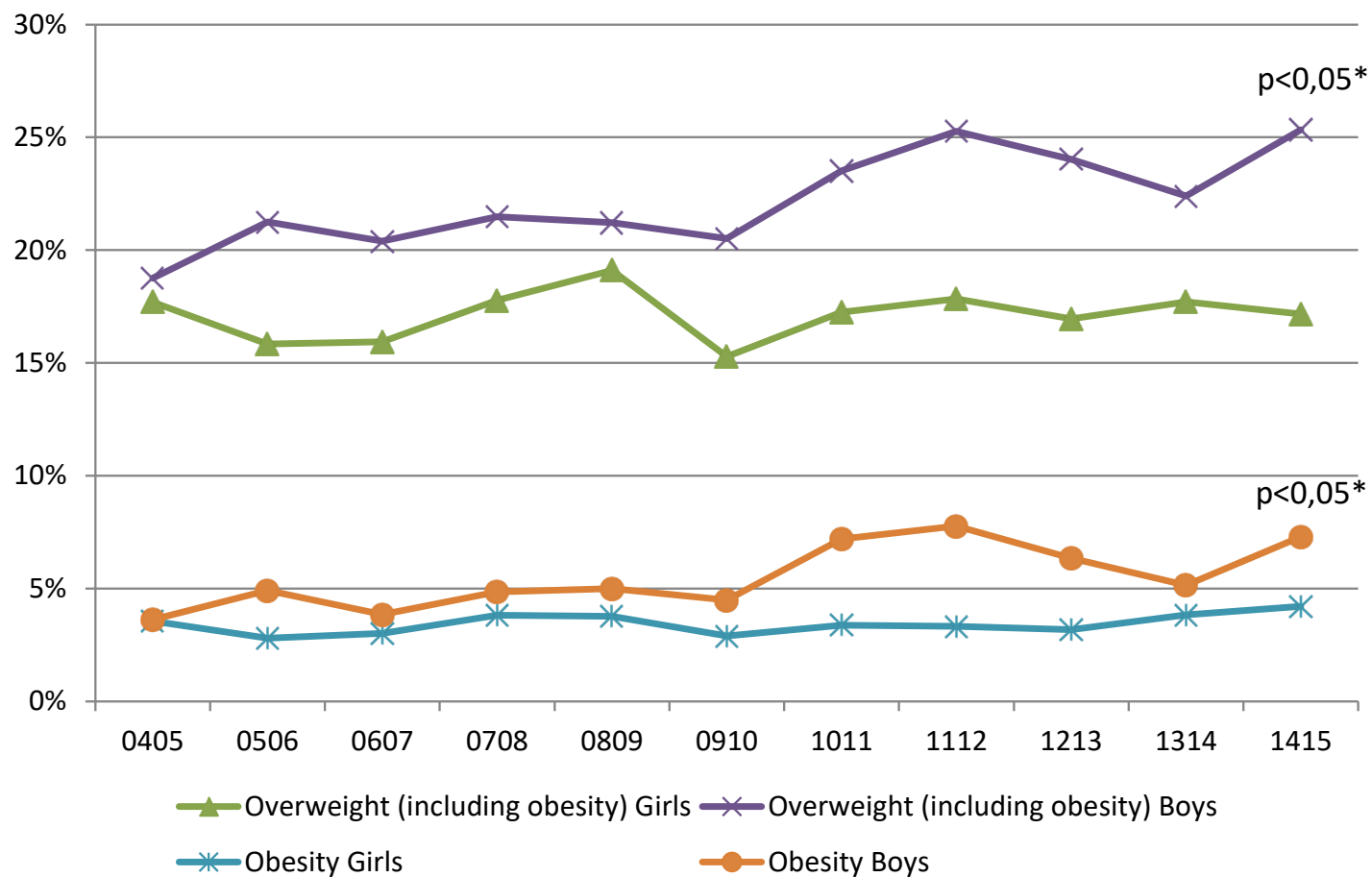

Källa: Folkhälsoenkät Ung

Invånare med fetma, andel (%)

Utveckling av andel med övervikt/fetma i gymnasiet år 1

Att utveckla bästa stället att växa upp och leva i

–Att förbättra hälsan hos våra yngre
invånare med 2% de kommande 4 åren

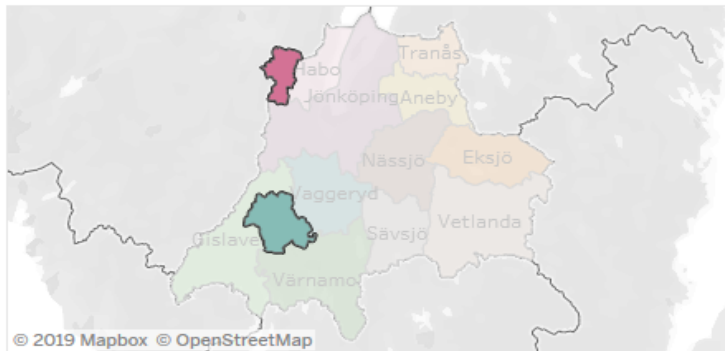

Percentage of 9th grade students who are eligible for vocational programs in local municipality

Strategi för hälsa - Barn och unga - i Jönköpings län

Välj kommun:

Behörighet till gymnasieskola ska öka med minst 2 procentenheter

Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun

Antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. För att ha gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen från grundskolan. Fram t.o.m. 2011 krävdes godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik för att uppnå lägsta behörighet till gymnasiet.

Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Elever med okänd bakgrund ingår inte. Uppgiften avser läsårs.

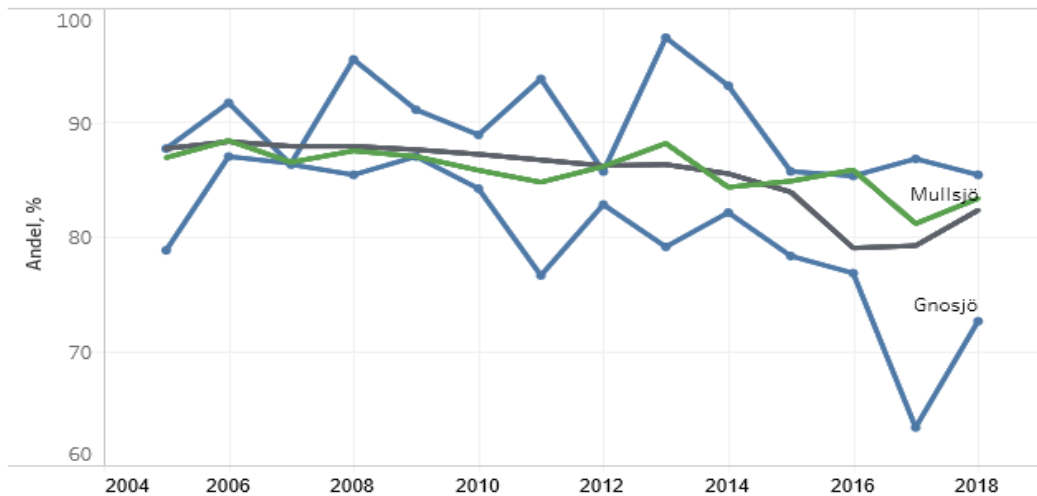
Källa: SCB och Skolverket.

<https://www.kolada.se> Kolada-ID för kommuner: N15428

Obs! I diagrammens info visas inte antal behöriga mellan 2005-2010

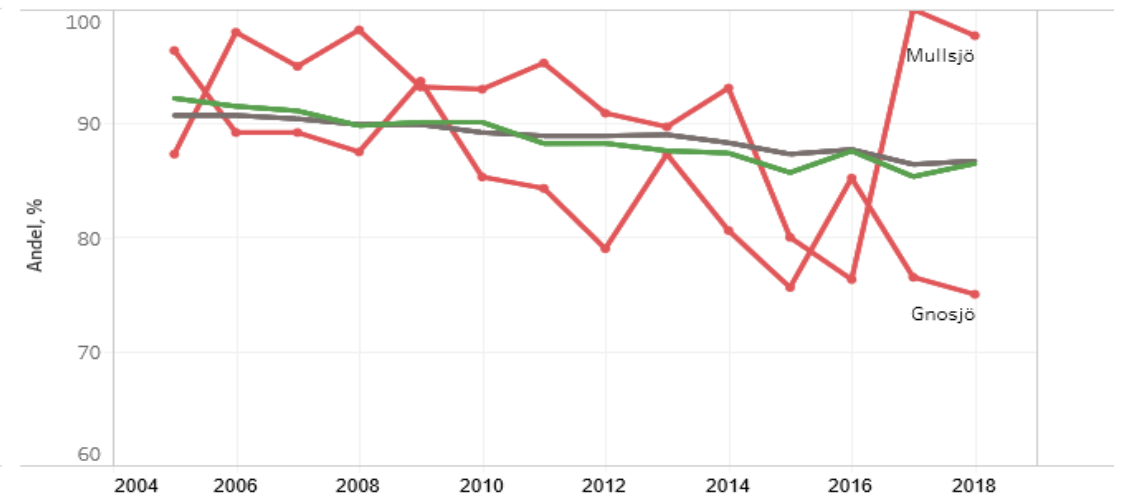
■ Pojkar, kommun ■ Pojkar, län ■ Pojkar, riket

Andel pojkar i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun

■ Flickor, kommun ■ Flickor, län ■ Flickor, riket

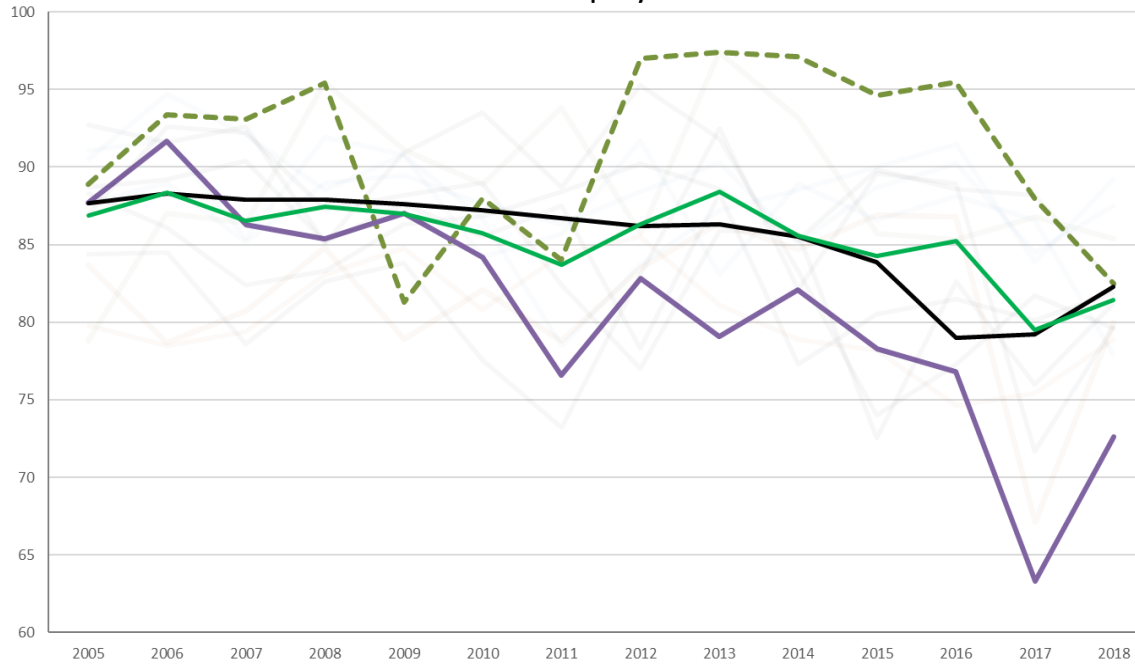
Andel flickor i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun

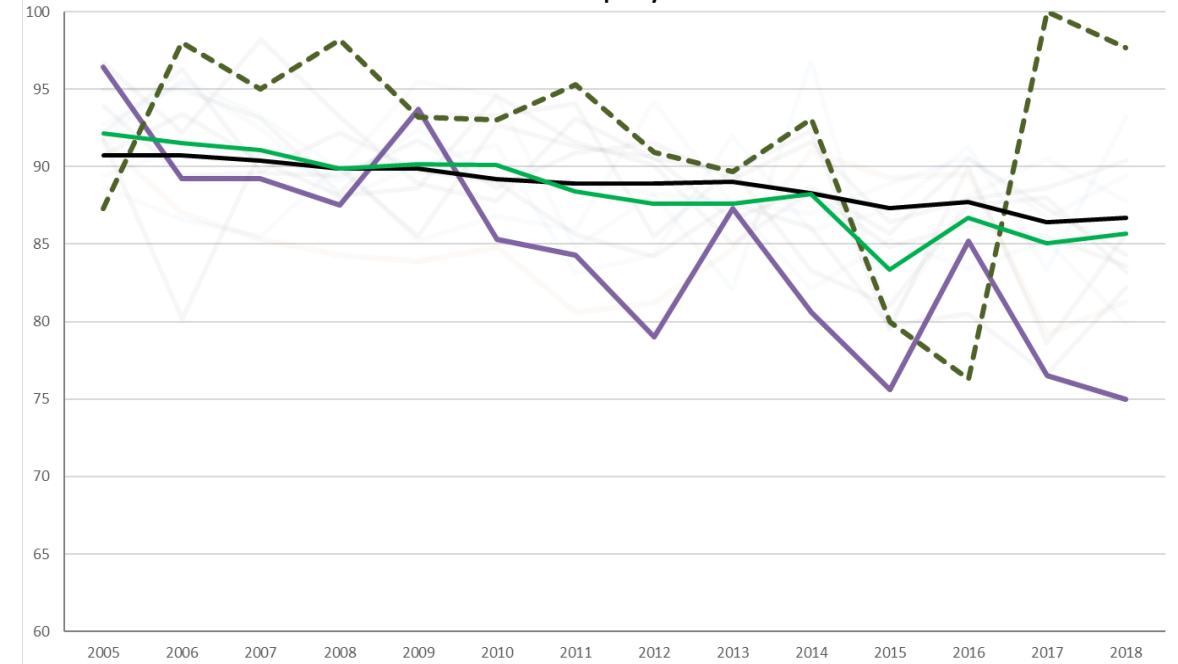
Percentage of 9th grade students who are eligible for vocational programs in local municipality

Percentage of 9th grade students (boys) who are eligible for vocational programs in local municipality

Percentage of 9th grade students (girls) who are eligible for vocational programs in local municipality

— Gnosjö

- - - Mullsjö

— Sweden

— Jonkoping County

Percentage of 9th grade students who are eligible for vocational programs in local municipality

Gnosjö

Increasing 2 %

Changing, #

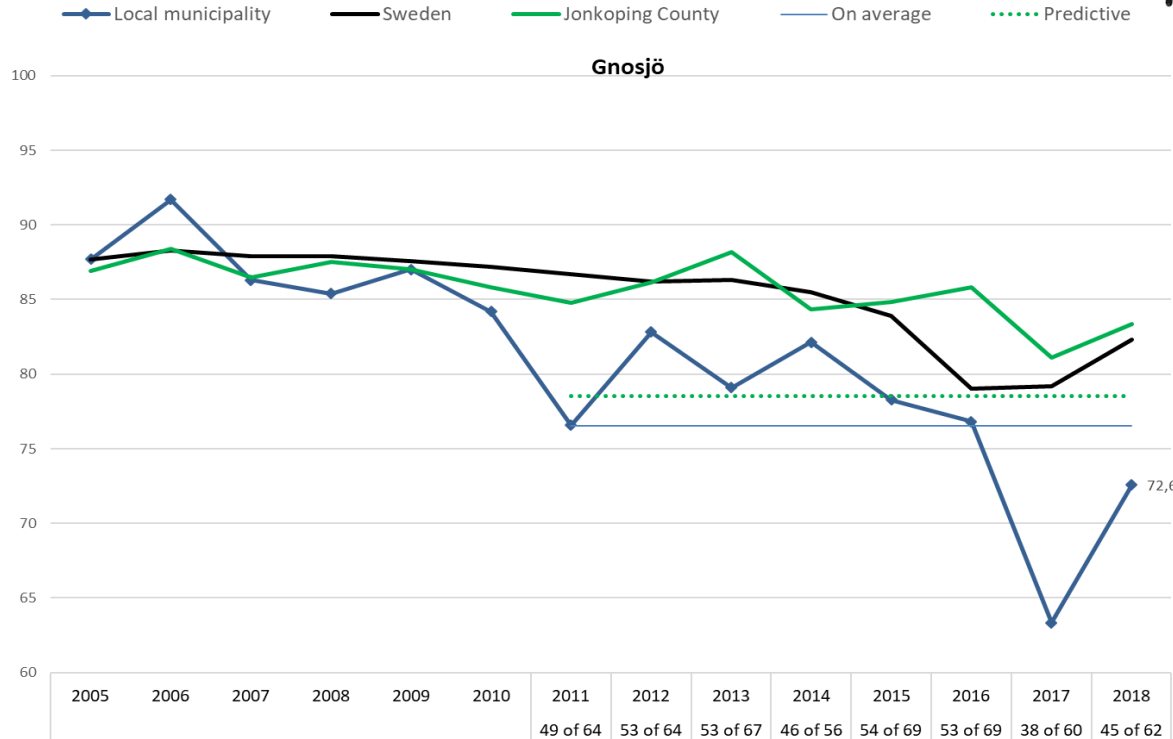
1

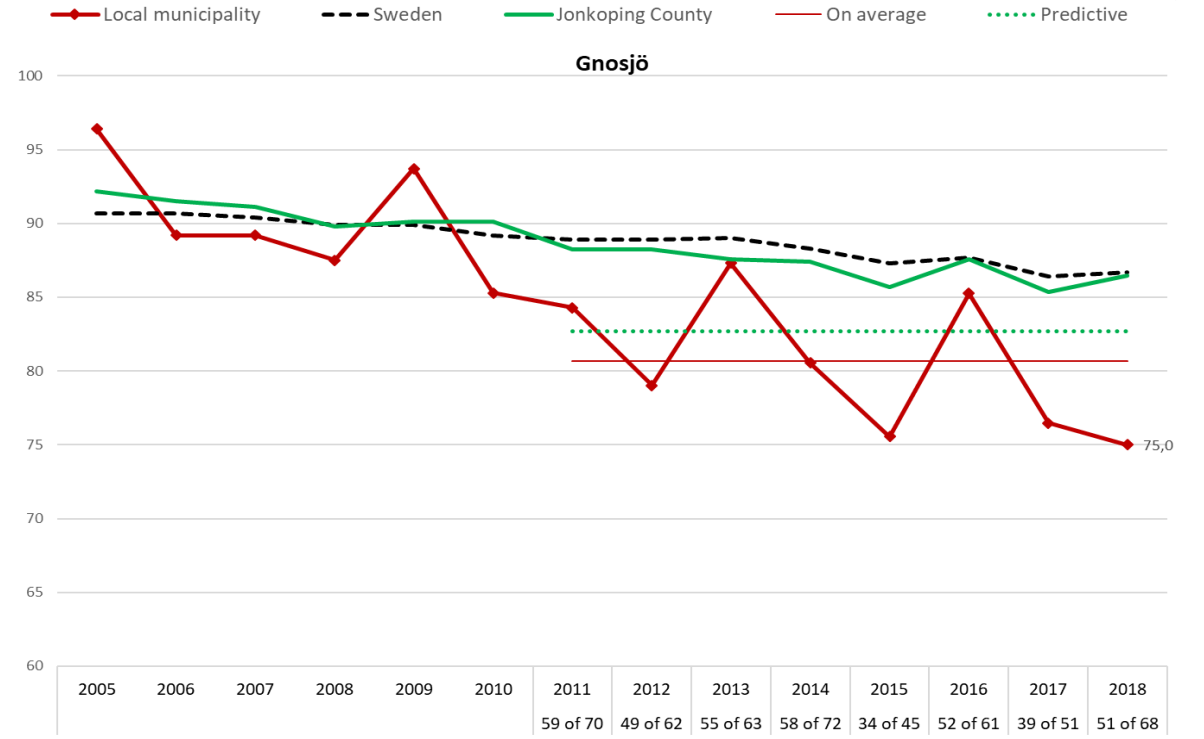
Changing, #

1

Percentage of 9th grade students (boys) who are eligible for vocational programs in local municipality

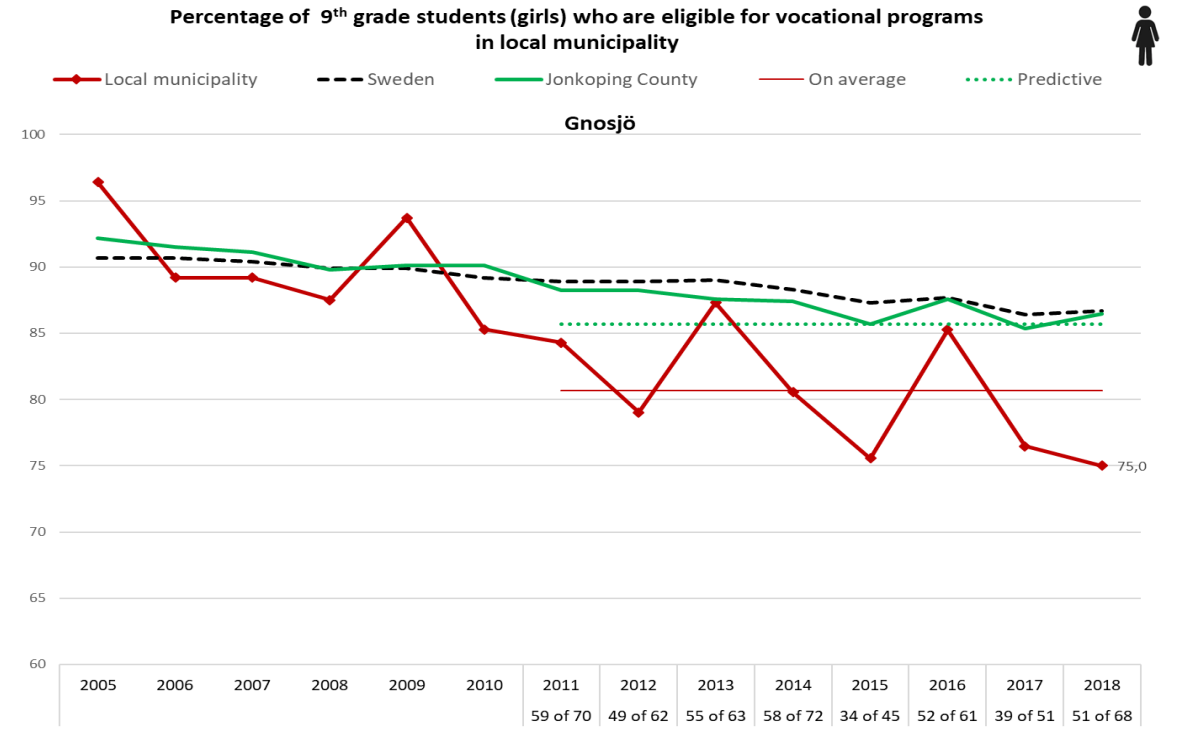
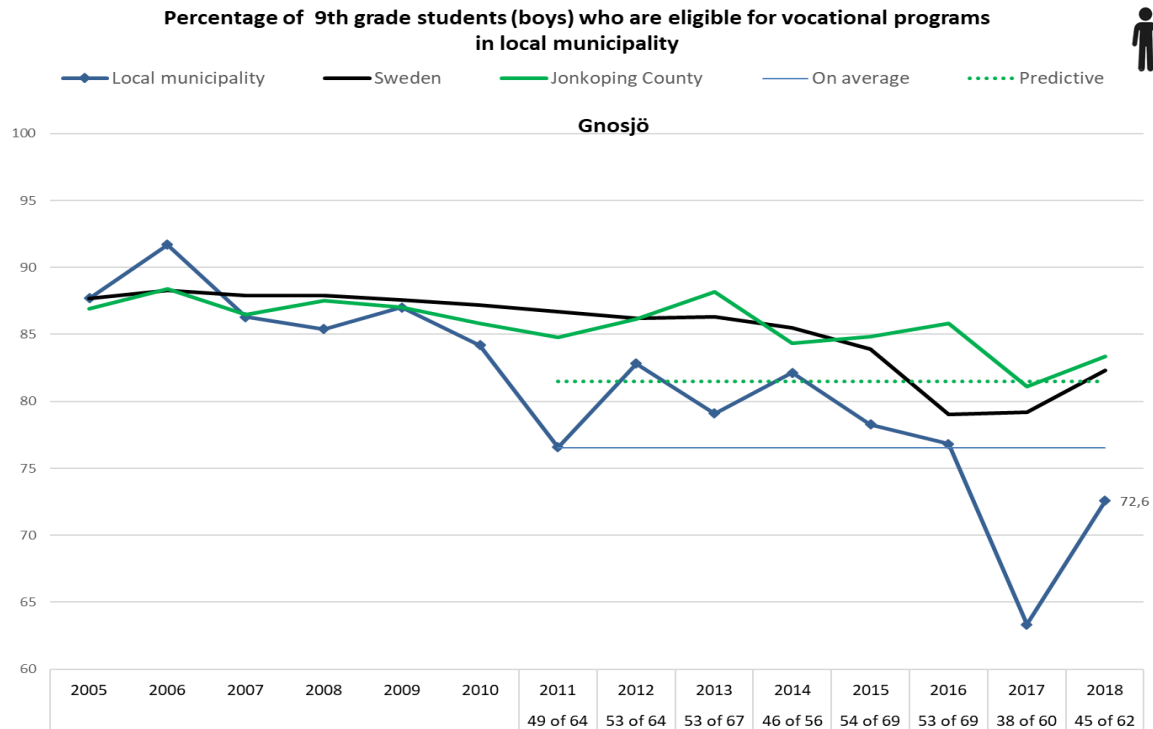
Percentage of 9th grade students (girls) who are eligible for vocational programs in local municipality

Percentage of 9th grade students who are eligible for vocational programs in local municipality

Gnosjö   **Increasing 5 %**   **Changing, #**   **Changing, #**
 3   **3**

Percentage of 9th grade students who are eligible for vocational programs in local municipality

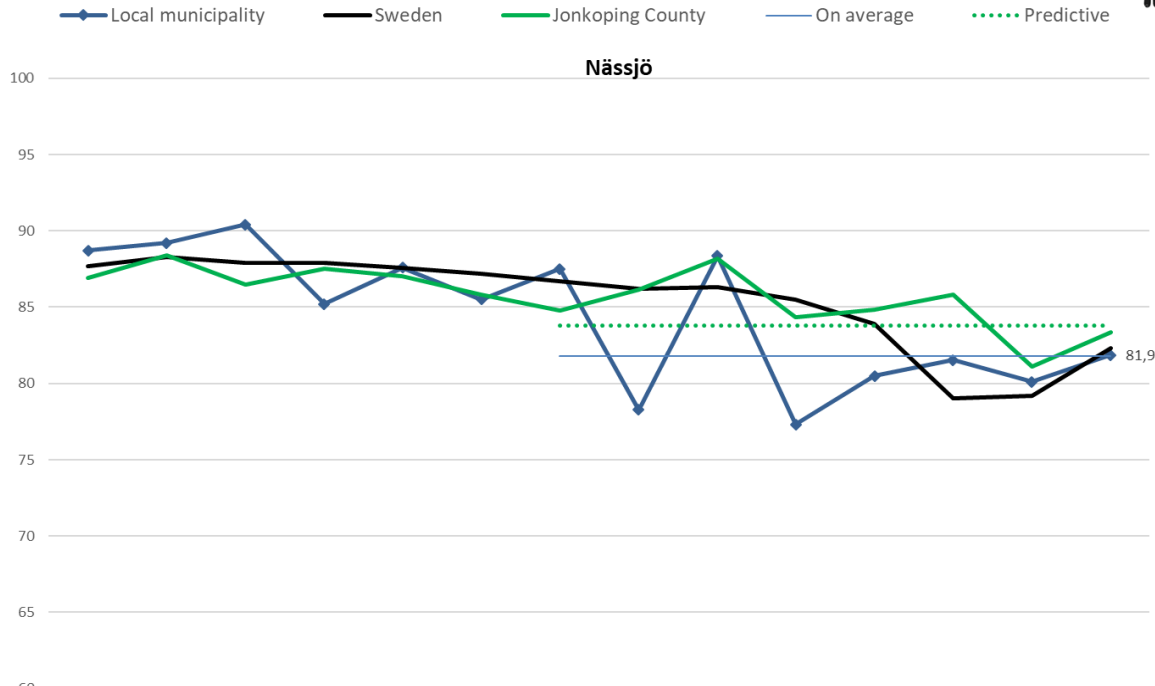
Nässjö

Increasing 2 %

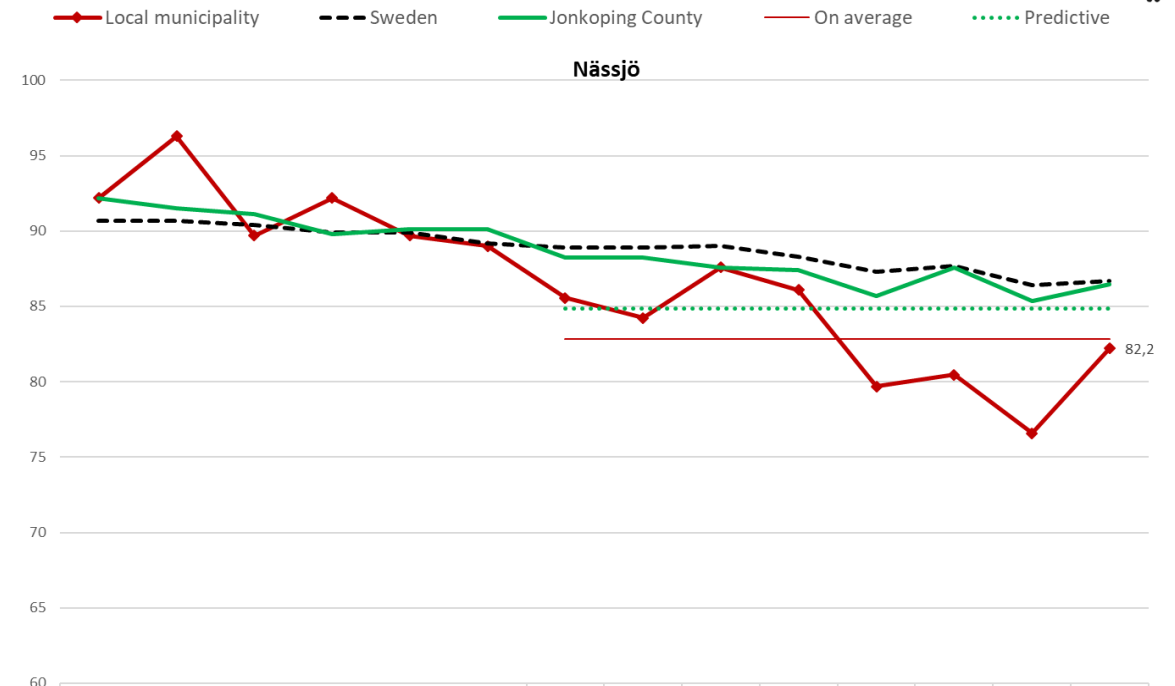
Changing, #
3

Changing, #
4

Percentage of 9th grade students (boys) who are eligible for vocational programs in local municipality

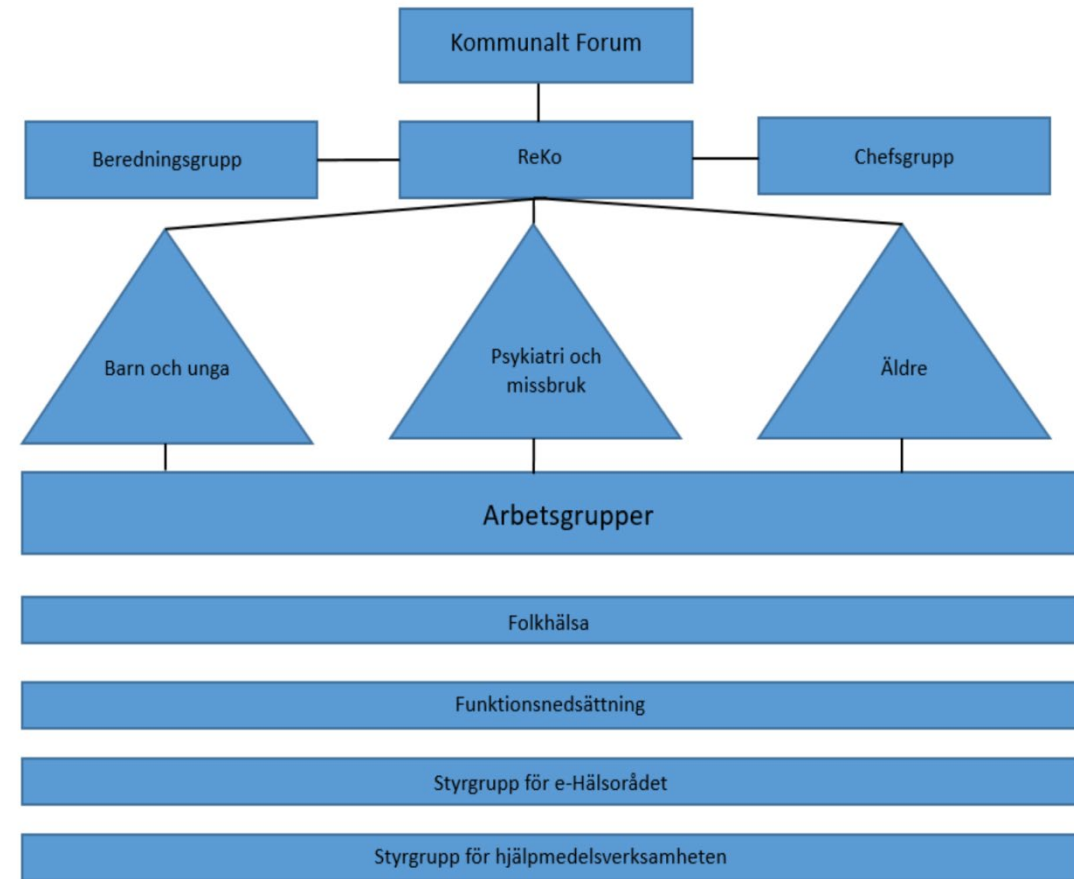

Percentage of 9th grade students (girls) who are eligible for vocational programs in local municipality

Det görs mycket som är bra

- Samordnade- och tidiga insatser med gemensamma rutiner
- Familjecentraler, elevhälsa, ungdomsmottagning, barn- och ungdomshälsa

Det görs mycket som är bra

Pulshöjande fysisk aktivitet i skolan/rastaktiviteter som främjar rörelse - 6 av 10 kommuner

Tidiga insatser för fullföljda studier/skolnärvaro - 7 av 9 kommuner

Särskilda interventioner/metodstöd för ungas psykiska hälsa - 7 av 10 kommuner

Vardagsliv

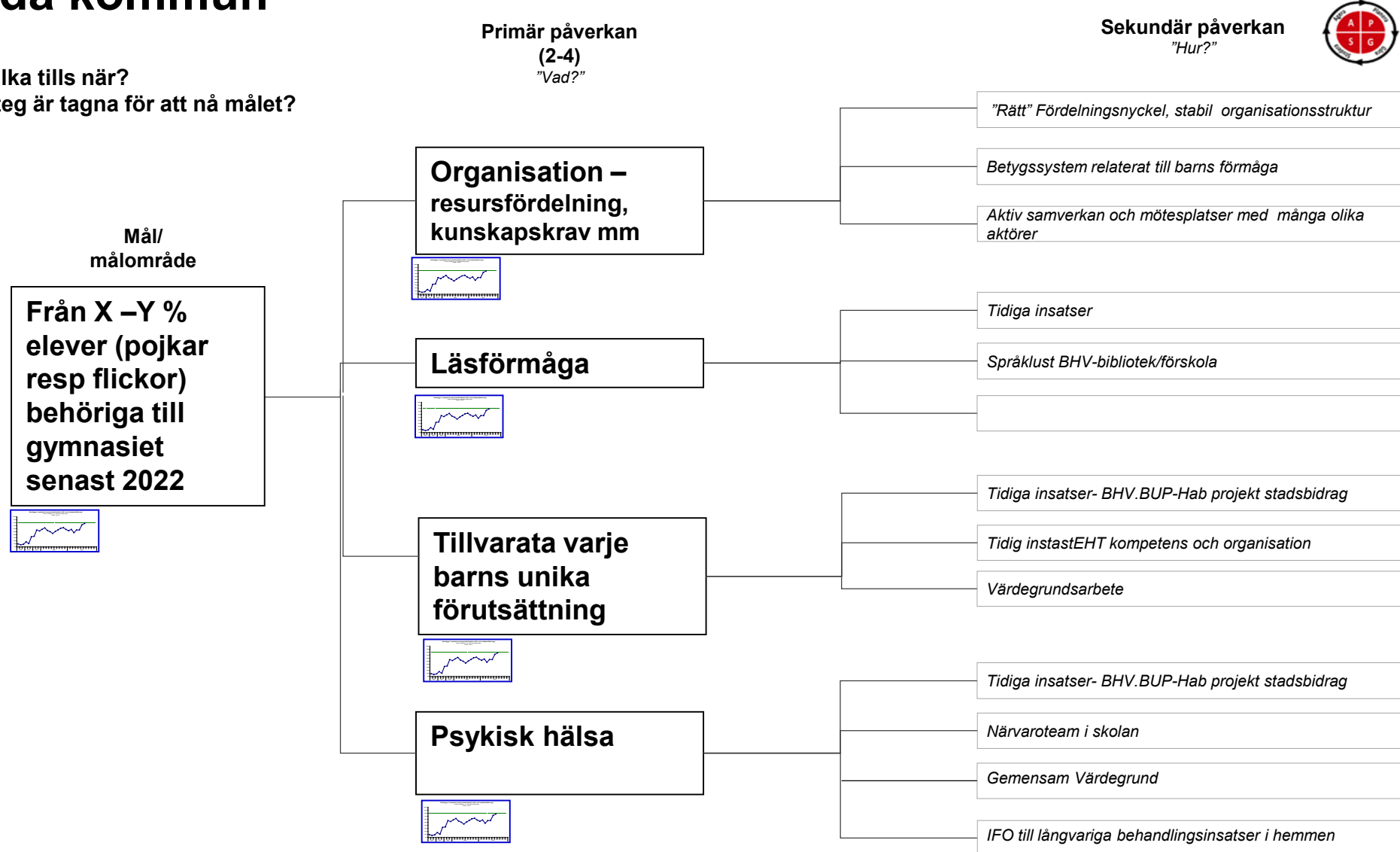
Stöd för kropp
och själ

Primär-
vård

Specialiserad
vård

Hur bra, för vilka tills när?
Vilka första steg är tagna för att nå målet?

En effektiv samverkan

- Låt oss utforska samverkansformer och strategier utifrån ett effektperspektiv.
- Det är resultatet som räknas – ”hur bra, för vem, till när?”
- Kraft att skapa hälsa = genomförandekraft

Community Improvement

Some Questions to better understand the nature of the challenge!

What is the key measure of success?

What is the relevant political and geographical nesting?

What are the operating rules that could guide the improvement efforts?

What are some of the overriding self interests that preserve the status quo and how will they be addressed?
(*Who are the advocates?*)

What customer related outcomes are expected from projects funded by grants? (*How will they be achieved?*)

Components of a Learning System For Improving Complex Dynamic Systems

TEACHER

MENTOR

INNOVATOR

- **Set up of the Learning System**
  - System level measures, which define the purpose, plotted over time on control charts
  - Segmentation of the population; e.g. by socio-economic status
  - Explicit theory or rationale for system changes based on current knowledge
- **Sequential testing over a wide range of conditions**
  - Learn by testing changes sequentially using PDSA cycles
  - Use comparison groups to learn about special causes and context
  - Analyze informative cases: “Act for the individual learn for the population”
- **Learning during scale-up and spread**
  - Use 5x scale-up to learn about system changes at full scale
  - Use factorial structures to learn about the interaction of changes and contexts
  - Establish a team to manage and oversee learning from the portfolio of initiatives

Tom Nolan 2016

Theories and Procedures We Need to Use; in "Combo"

Spread and scale up some things that someone else has done with success – one of the biggest challenges

Improvement science recommended – a structured and step by step strategy to achieve sustainable changes

Complexity theory emphasizes agile and adaptive approaches to achieve changes in a dynamic self-organizing system

Social scientific methods describes why people act in the way they do , often with a focus on wider population movements that enables or hinder people's actions.